

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): **Klára Žaloudková**
Název práce: **Oligarchizace v Bulharsku po roce 1989**

Oponent práce: **František Šístek, M.A., Ph.D.**

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Klára Žaloudková se ve své diplomové práci věnuje procesu oligarchizace Bulharska v letech 1989-1997, tj. v první a nejobtížnější fázi bulharské postkomunistické transformace. Jak konstatuje, tehdy „se v zemi začala profilovat úzká skupina velmi bohatých osob, která v různé míře zasahovala do politického dění, protože je možné mluvit o oligarchii.“ Práce si klade za cíl za užití teoretických předpokladů amerického politologa Jeffreyho Winterse vytvořit komplexní obraz bulharské oligarchie ve sledovaném období. Druhotným záměrem je pak za využití existujících parametrů pro studium tohoto fenoménu doplnit Wintersovu typologii oligarchie. Autorka na základě vlastního výzkumu dobových pramenů, který ji umožnil vykreslit problematiku oligarchizace, zasazenou do širšího kontextu bulharské postkomunistické transformace, velmi plasticky a přesvědčivě, dochází k závěru, že lze v bulharském případě hovořit o dvou typech oligarchie: agresivní a umírněné.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Autorka vychází z podrobného studia dobového tisku z let 1989-1997, k čemuž využila výzkumný pobyt v Sofii. V té šíři, v níž ho provedla kolegyně Žaloudková, jde o časově náročný typ výzkumu. Ponor do dobových zdrojů se ale zjevně vyplatil, autorka v práci přináší řadu nových poznatků a souvislostí, dobře se orientuje v dobovém politickém dění, ekonomické problematice a společenské atmosféře. Dobové zdroje kombinuje se sekundární literaturou (v angličtině, bulharštině a češtině). Diplomová práce je zároveň ukotvena a promyšlena i v teoretickém a metodologickém smyslu, což se týká také jasné definice klíčových termínů oligarchie a oligarchizace, používaných leckdy spíše pejorativně a paušálně než analyticky. Nejvýrazněji se autorka hlásí k teorii oligarchie Jeffrey Winterse (2011), kterou tvořivě aplikuje na bulharský případ v prvním a nejobtížnějším období transformace (v závěru práce pak navrhuje vlastní typologii agresivní a umírněné oligarchie). Po teoreticko-metodologické části přechází autorka k analýze socialistického období. Ukazuje komunistický režim nikoli jako statický, ale proměnlivý, zejména v jeho pozdní fázi, která je důležitá pro pochopení výchozích podmínek bulharské postkomunistické transformace. Autorka věnuje mj. pozornost zákonu o individuální pracovní činnosti z roku 1987, který v omezené míře legalizoval soukromé podnikání. Jak ale dále konstatuje, kvůli řadě omezení byla v praxi „individuální pracovní činnost úzce omezena na jednotlivce s dobrými kontakty“ (s. 19). Přehled, věnovaný socialistickému období, je vcelku výstižný a v rámci diplomové práce postačující. Do značné míry je ovšem založen na běžně dostupných přehledech bulharských dějin v češtině a angličtině. Vzhledem k tomu, že autorka se jinak v bulharském prostředí a zdrojích dobře orientuje, je škoda, že nevycházela více ze současné bulharské literatury o socialistickém období. Bulharští kolegové, kteří se tímto obdobím dnes zabývají, patří často ke střední a mladší generaci, která dozrávala již po konci komunistického režimu, většinou disponují bohatými zahraničními zkušenostmi a vyznačují se také inovativními metodologickými a teoretickými přístupy (z koncepčně ucelenějších prací bych doporučil mj. Ivajlo Znepolski (ed.), *Istorija na narodna republika Balgarija*, Sofia 2009; *Мухавл Гржев и Диана Мишкова (Съст.), Българският комунизъм - дебати и интерпретации*, Sofia 2013). K procesu oligarchizace a osobnostem jednotlivých oligarchů přistupuje K. Žaloudková analyticky, bez přehnaného moralizování a demonizace. Proces oligarchizace zasazuje do celkového kontextu transformace. Všímá si mj. přechodu komunistických kádřů, kteří ztratili politické pozice, do ekonomického sektoru v období počínající privatizace, vytváření struktur organizovaného zločinu a vzniku soukromých bezpečnostních agentur, jejichž velký rozmach korespondoval s neschopností státu chránit efektivně majetek a vymáhat právo. Schopnosti bulharského státu „vymáhat platnost právních předpisů a sankcionovat případné patologické chování extrémně bohatých jedinců“ se věnuje ve zvláštní kapitole. V závěru práce se zabývá

„specifiky bulharské oligarchie“. Poněkud snad schází jen diskuse o širším regionálním (balkánském) kontextu oligarchizace a příslušné literatury (Rumunsko, bývalá Jugoslávie). S ohledem na zaměření diplomové práce na období 1989-1997 měla být tato skutečnost zohledněna i v názvu. Vymezení „po roce 1989“ není přesné, protože může navozovat mylný dojem, že jde o celou dobu od roku 1989 až po současnost.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Práce se vyznačuje kultivovaným a čtivým odborným jazykem. Z formálního hlediska je kvalitně zpracována, bibliografie je sestavena správně a přehledně. Vyzvedl bych také skutečnost, že si K. Žaloudková poradila s transkripcí bulharštiny, která bývá někdy problematická.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Celkově jde o zdařilou a originální diplomovou práci, která naplňuje všechny formální požadavky. Jak již bylo řečeno, je promyšlená z teoretického a metodologického hlediska a podložena výzkumem dobových materiálů v Bulharsku. Autorka prostřednictvím nových poznatků o projevech oligarchizace v Bulharsku a jejich kontextualizace nabízí plastický obraz daného fenoménu na pozadí nejobtížnější fáze postkomunistické transformace této balkánské země. Cíle, stanovené v úvodu, se podařilo naplnit. Autorka v závěru nabídla také vlastní interpretaci a typologii, která může být užitečná i z případného komparativního hlediska.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři): Dokázala byste krátce zhodnotit, jak se problematika oligarchizace v Bulharsku vyvíjela v následujících dvou desetiletích? Existuje zde personální kontinuita nebo se v mezidobí objevili noví oligarchové? Proměnily se nějakým způsobem vazby oligarchů na politickou scénu, resp. způsoby jejího ovlivňování?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

Doporučuji přijmout diplomovou práci K. Žaloudkové k obhajobě a navrhuji hodnotit ji známkou A (výborně – excellent).

Datum:
10. června 2019

Podpis:

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo přiložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou

n

a

p

r

a

v

i

t

;

p

o

m

ě

r

t

ě

c

h

t

o

d

v

o

u